

Kriminalomsorgens regionkontor
Kriminalomsorgen sitt utdanningscenter (KRUS)

Rundskriv

KDI 4/2022

Vår ref:
202118486-30

Dato:
29.04.2022

UNDERSØKELSE FOR Å AVDEKKE BRUK AV RUSMIDLER - SPYTTPRØVER I KRIMINALOMSORGEN

1. Bakgrunn

I medhold av straffegjennomføringsloven 29, jf forskriftens § 3-26 og retningslinjenes punkt 29.1 benytter kriminalomsorgen i dag flere metoder for å avdekke eventuelt misbruk av rusmidler under gjennomføringen av straff eller varetektsopphold.

I medhold av retningslinjenes punkt 29.2 tillates slik kontroll gjennomført ved *"urinprøve, utåndingsprøve, blodprøve eller eventuelt andre mindre inngripende undersøkelser som for eksempel undersøkelse av kroppsvæsker som spytt og svette."*

Slik ruskontroll i kriminalomsorgen har historisk blitt gjennomført ved bruk av urinprøve. Ved rundskriv av 3/2018 ble imidlertid ruskontroll ved hjelp av spyttprøver sidestilt med urinprøve. Andelen slike spyttprøver har økt i det siste, men fremdeles er flertallet av antall ruskontrollprøver i kriminalomsorgen avgitt ved urinprøve.

2. Skriftlig begrunnelse ved bruk av andre metoder enn spyttprøver.

Flere års bruk av spyttprøver viser at denne måten å avdekke inntak av rusmidler på er effektiv og presis. Det legges til grunn at spyttprøver er en godt egnet metode for avdekking av illegalt inntak av rusmidler og at dette nå skal være den foretrukne måten å kontrollere inntak av rusmidler på i fengsel eller under straffegjennomføring i samfunnet.

Ettersom gjennomføringen av prøvetakingen er langt mindre inngripende enn urinprøve, skal det i større grad å benytte spyttprøver og redusere bruken av urinprøve som kontrollmetode.

Det vil fremdeles være enkelte type situasjoner hvor urinprøve er det beste alternativet for å avdekke illegalt inntak av rusmidler. Eksempelvis vil kontroll av inntak av THC-syre (cannabis) for mer enn 5 dager siden normalt ikke kunne avdekkes med spytt. Hvilken testmetode som bør benyttes i de ulike situasjonene fremkommer i opplæringen for ruskontroll i kriminalomsorgen.

Når kriminalomsorgen benytter andre metoder enn spyttprøve for å kontrollere eventuell bruk av rusmidler som ikke er tillatt, skal bruk av testmetoden alltid begrunnes skriftlig. Begrunnelsen skal tydelig angi hvorfor evt urinprøve, inkludert hurtigtest ved bruk av urin benyttes i den konkrete situasjonen og skal registreres i journaler knyttet til den enkelte personen som blir

avkrevd urinprøve. Beslutning om å benytte urinprøve som kontrollmetode er ikke å anse som et enkeltvedtak.

2b. Særlig om hurtigtest

Kriminalomsorgen benytter i dag i stor grad hurtigtester ved ruskontroll. Hurtigtesten kan på en rask måte dokumentere fravær av rusmidler i kroppen, og benyttes regelmessig for å snarlig kunne avklare aktuell status forut for videre forløp i straffegjennomføringen. Således benyttes dette ved igangsetting av ulike målrettede tiltak som forutsetter fravær av illegale rusmidler i kroppen, gjennomgående i forbindelse med straffegjennomføring med elektronisk kontroll og narkotikaprogram med domstolskontroll. Tilsvarende behov for raskt å kunne bekrefte fravær av illegale rusmidler gjelder også ved utganger fra fengsel, i form av permisjon mv.

Per i dag er det kun hurtigtest ved bruk av urin som benyttes til ruskontroll under straffegjennomføring i samfunnet eller ved opphold i fengsel.

KDI legger til grunn at behovet for en snarlig tilbakemelding på ruskontrollen der dette har stor betydning for videre straffegjennomføringsløp, er å anse som tilstrekkelig begrunnelse for å benytte hurtigtest. Det betyr at hurtigtest ved bruk av urinprøve også framover vil kunne benyttes der det totalt sett fremstår som mest hensiktsmessig og formåltjenelig gitt formålet med ruskontrollen.

Kriminalomsorgen følger nøye utviklingen av spytt som testmetode og antar at hurtigtester ved bruk av spytt etter hvert vil kunne sidestilles/overlappes med urinprøve, på samme måte som gjelder for de prøvene som sendes inn til analyse i dag.

3. Gjennomføring av ruskontroll ved spyttprøve

Selve gjennomføringen av ruskontroll ved bruk av spytt skjer i samsvar med den fremgangsmåten som fremkommer av prøvesettet som rekvireres fra Oslo universitetssykehus.

Det legges til grunn at det ikke er krav knyttet til tjenestepersonens kjønn ved avleggelse av spyttprøve.

Avleggelse av spyttprøve i kriminalomsorgen kan videre gjennomføres med kun en tjenesteperson tilstede, med mindre det er forhold som tilsier at to tjenestepersoner bør delta.

4. Iverksettelse

Rundskrivet trer i kraft umiddelbart. Rundskriv KDI 3/2018 oppheves fra samme tidspunkt.

Med hilsen

Jan-Erik Sandlie
assisterende direktør

Heidi Bottolfs
avdelingsdirektør

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur